

RABHADH

Ní mór duit an páipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2017

**STAIR – GNÁTHLEIBHÉAL
(180 MARC)**

DÉ CÉADAOIN, 14 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 2.00 - 3.30

STAMPA AN IONAIÐ

SCRÚDUIMHIR

FREAGAIR GACH CEIST 1, 2, 3 AGUS 4.

FREAGAIR 1, 2 AGUS 3 SNA SPÁSANNA ATÁ ANN
CHUIGE SIN AR AN SCRÚDPHÁIPÉAR.

FREAGAIR CEIST 4 I DO FHREAGARLEABHAR.

CUIR AN PÁIPÉAR SEO ISTEACH LE DO FHREAGARLEABHAR

1. PICTIÚIR
(35 marc)

Déan staidéar ar na pictiúir, **A**, **B** agus **C**, a ghabhann leis an bpáipéar seo agus ansin freagair na ceisteanna seo a leanas:

(a) **PICTIÚR A**

Taispeánann **Pictiúr A** cartún Meiriceánach atá ag cáineadh Éireannach a bhí ag bogadh chuig na Stáit Aontaithe thart ar 1880.

- (i) Tabhair píosa **amháin** eolais a thugann le tuiscint go raibh Éireannaigh contúirteach.

.....
..... (3)

- (ii) Tabhair píosa **amháin** fianaise a thugann le tuiscint go raibh Éireannaigh leisciúil.

.....
..... (3)

- (iii) Tabhair cúis **amháin** a gceapann tú gur léiríodh Éireannaigh sa chartún mar dhaoine gránna.

.....
..... (4)

- (iv) Ainmnigh **dhá** pháirtí polaitíochta thábhachtacha a raibh baint acu le polaitíocht na hÉireann le linn na tréimhse 1900-1985.

NÓ

Ainmnigh athrú mór **amháin** a tháinig ar shaol na hoibre nó ar chaitheamh aimsire in Éirinn ó 1900 i leith.

.....
..... (4)

(b) **PICTIÚR B**

Taispeánann **Pictiúr B** póstaer a ghríosaíonn fir na hÉireann chun dul isteach in Arm na Breataine le linn an Chéad Chogaidh Dhomhanda.

(i) Cén fáth ar cheap daoine gur laoch é an saighdiúir?

.....
..... (3)

(ii) Cén t-ainm a bhí ar an saighdiúir?

..... (3)

(iii) Cuir tic le ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas ó do chuid staidéir ar an stair agus mínigh an téarma a roghnaigh tú:

Claontacht

Bolscaireacht

Impireacht

.....
.....
..... (4)

(c) **PICTIÚR C**

Taispeánann **Pictiúr C** radharc i gcathair Bhaile Átha Cliath le linn Fhéile na Samhna, 1953.

(i) Ainmnigh táirge **amháin** a díoladh sa siopa.

..... (3)

(ii) Tabhair píosa **amháin** eolais faoi na páistí san fhótagraf a mbeadh suim ag staraithe ann.

.....
..... (4)

(iii) Seachas fótagraif, ainmnigh **dhá** fhoinse phríomha a úsáideann staraithe chun tuiscint a fháil ar an am atá thart.

.....
..... (4)

2. DOICIMÉID
(35 marc)

Déan staidéar ar na doiciméid - **1 agus 2** - a ghabhann leis an bpáipéar seo agus ansin freagair na ceistanna seo a leanas:

(a) **Doiciméad 1**

Cuntas ar Jack agus Minnie Keenan as Béal Feirste.

(i) Cén post a bhí ag Jack?

..... (2)

(ii) Conas ba chuimhin le Brenda é?

..... (2)

(iii) Cad a thug Jack abhaile leis go minic ón tuath?

.....
..... (3)

(iv) Cén fáth ar éirigh Minnie as a post?

..... (3)

(v) Cá raibh Minnie ag obair le linn an Dara Cogadh Domhanda?

..... (3)

(vi) Ainmnigh bean **amháin** a bhí tábhachtach i bpolaitíocht na hÉireann idir 1900 agus 1985.

NÓ

Luaigh athrú mór **amháin** i saol na mban in Éirinn ó 1900 i leith.

.....
.....
.....(4)

(b) **Doiciméad 2**

An t-iarThaoiseach, Bertie Ahern, ag cur síos ar an tsuim a bhí ag Éireannaigh i muintir Uí Chinnéide, an chlann pholaitiúil Ghael-Mheiriceánach.

- (i) Cén bhliain ar toghadh John F. Kennedy ina Uachtarán ar na Stáit Aontaithe?
..... (2)
- (ii) Cé air a bhfuair sé an bua sa toghchán?
..... (2)
- (iii) Tabhair píosa **amháin** fianaise a thugann le tuiscint nár thaitin an Bhreatain le múinteoirí an chainteora.
.....
..... (3)
- (iv) Cathain a thug John F. Kennedy cuairt ar Éirinn?
..... (3)
- (v) Tabhair **dhá** phársa fianaise ón sliocht a chruthaíonn go raibh an-suim ag an gcainteoir i muintir Uí Chinnéide.
.....
.....
..... (4)
- (vi) Luaigh bealach **amháin** inar athraigh an saol faoin tuath in Éirinn le linn an fichiú haois.

NÓ

Ainmnigh Taoiseach **nó** Uachtarán **amháin** ar Éirinn a bhí in oifig le linn na tréimhse 1922-1977.

.....
..... (4)

3. CEISTEANNA GEARRFHREAGRA
(60 marc)

Freagair **DEICH** gcinn de na ceisteanna seo a leanas. Is fiú 6 mharc gach ceist.

- (i) Cad is brí leis na litreacha **RCh** sa bhliain 13 RCh?
..... (6)
- (ii) Cén fáth ar tugadh an Chlochaois ar an tréimhse is luaithe i stair an hÉireann?
.....
..... (6)
- (iii) Cuir tic le ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas ó Éirinn anallód agus mínigh an téarma a roghnaigh tú:
Draoi   *Crannóg*   *La Tène*
.....
..... (6)
- (iv) Ainmnigh sibhialtacht ársa ón **taobh amuigh** d'Éirinn agus tabhair fíric **amháin** faoi thithe, reiligiún nó nósanna adhlactha ón tsibhialtacht sin.
Sibhialtacht: ..... Fíric: .....
..... (6)
- (v) Tabhair cúis **amháin** a raibh an saol míthaitneamhach i mbaile mór sna Meánaoiseanna.
..... (6)
- (vi) Cad ab ea an Phlá Mhór aimsir na Meánaoiseanna?
..... (6)
- (vii) Ainmnigh cineál **amháin** caitheamh aimsire a bhí coitianta sna Meánaoiseanna.
..... (6)
- (viii) Tabhair **dhá** chúis a raibh sé deacair caisleán a ghabháil le linn na Meánaoiseanna.
.....
..... (6)
- (ix) Tabhair cúis **amháin** ar thosaigh an Athbheochan san Iodáil.
.....
..... (6)
- (x) Conas a tháinig feabhas ar phéintéireacht le linn na hAthbheochana?
.....
..... (6)

- (xi) Ainmnigh scríbhneoir ón Athbheochan agus saothar a luaitear leis/léi.
 Scríbhneoir: .....
 Saothar: ..... (6)
- (xii) Ainmnigh aireagán nó fionnachtain **amháin** ón Athbheochan.
 ..... (6)
- (xiii) Ainmnigh rialtóir Briotanach **amháin** a chuir plandáil i gcrích in Éirinn agus an ceantar lenar bhain an phlandáil sin.
 Rialtóir: ..... Ceantar: ..... (6)
- (xiv) Tabhair cúis **amháin** ar chuir rialtóirí Briotanacha plandálacha i gcrích in Éirinn.
 .....
 ..... (6)
- (xv) Luaigh bealach **amháin** ar tháinig athrú ar Éirinn de bharr na bplandálacha.
 .....
 ..... (6)
- (xvi) Cuir tic le ceann **amháin** de na téarmaí seo a leanas ó *Thréimhse na Réabhlóidí* agus mínigh é:
 Boston Tea Party Ré an Uafáis Péindlithe
 .....
 ..... (6)
- (xvii) Cuir tic le duine de na ceannairí ó *Thréimhse na Réabhlóidí* a luaitear thíos agus mínigh an tábhacht a bhaineann leis:
 George Washington Louis XVI Wolfe Tone
 .....
 ..... (6)
- (xviii) Tabhair cúis **amháin** ar athraigh an Bhreatain mar thoradh ar an Réabhlóid Talmhaíochta.
 ..... (6)
- (xix) Seachas an titim sa daonra, tabhair cúis **amháin** ar athraigh Éire mar thoradh ar an nGorta Mór (1845-1850).
 .....
 ..... (6)
- (xx) Luaigh athrú mór **amháin** a tharla i gcathracha in Éirinn ó 1900 i leith.
 .....
 ..... (6)

4. PEARSANA SA STAIR
(50 marc)

Freagair A agus B

A. Roghnaigh duine **amháin** de na daoine a ndéantar cur síos orthu thíos. Scríobh mar gheall ar an duine sin. Más mian leat, is féidir leat na leideanna a úsáid chun cabhrú leat i do fhreagra. Scríobh an teideal a roghnaíonn tú ag barr do chuntais.

(i) **Seandálaí i mbun oibre.**

LEIDEANNA * Láithreán á roghnú * Uirlisí a úsáidtear
* Deacrachtaí ar an láithreán * Dátaí a chur le rudaí a fuarthas
(25)

(ii) **Manach ina chónaí i mainistir i dtús Ré na Críostaíochta in Éirinn.**

LEIDEANNA: * Tithíocht agus foirgnimh * Iarrachtaí cuidiú le daoine áitiúla
* Creideamh * Saothair ealaíne
(25)

(iii) **Dúchasach an Domhain Nua agus taiscéalaithe tagtha ón Eoraip.**

LEIDEANNA * Nósanna saol na ndúchasach * Athruithe a tháinig ina s(h)aol
* A s(h)easamh maidir leis na hEorpaigh * A d(h)earcadh ar an todhchaí
(25)

AGUS

B. Roghnaigh duine **amháin** de na daoine a ndéantar cur síos orthu thíos. Scríobh mar gheall ar an duine sin. Más mian leat, is féidir leat na leideanna a úsáid chun cabhrú leat i do fhreagra. Scríobh an teideal a roghnaíonn tú ag barr do chuntais.

(i) **Leasaitheoir creidimh a ainmníonn tú le linn an Reifirméisín.**

LEIDEANNA: * Luathshaol * Smaointe
* Príomhimeachtaí a shaoil * Torthaí an Reifirméisín
(25)

(ii) **Duine a chónaigh i gcathair sa Bhreatain thart ar 1850.**

LEIDEANNA: * Mar a bhí saol na hoibre ag an am * Tithíocht
* Iarrachtaí chun cuidiú le daoine bochta * Deacrachtaí sláinte
(25)

(iii) **Ceannaire polaitiúil tábhachtach ón taobh amuigh d'Éirinn le linn na tréimhse 1920-1985.**

LEIDEANNA: * Luathshaol * Tuairimí
* Príomhéachtaí * Tionchair a c(h)uid oibre
(25)